Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. No. 208. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 31, 1996. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ЧЕТВЕР, 31-го ЖОВТНЯ 1996 р. Ч. 208. РІК CIII.

ПРЕЗИДЕНТ ІТАЛІЇ ЗАСУДЖУЄ ДІЇ ДЕРЖАВНОЇ ДУМИ РОСІЇ

Київ (Р. Р.). — У понеділок, 28-го жовтня, в Україну на дводенні відвідини прибув президент Італії Оскар Люіджі Скальфаро.

Україна — перша серед країн, що звільнилися від російського ярма, яку відвідує О. Скальфаро. Під час зустрічі з Президентом України Леонідом Кучмою О. Скальфаро засудив останні рішення Державної думи Росії щодо Чорноморської флоти та Севастополя, спрямовані проти суверенітету України. Високий гість наголосив, що його країна зацікавлена у тому, щоб Великобританія, ЗСА і Німеччина „підтвердили зобов'язання щодо гарантій безпеки України". За словами О. Скальфаро, „збереження незалежної України є в інтересах усієї Европи і світу".

Президент Кучма зазначив, що своєю стратегічною метою Україна обрала вступ до Европейського союзу. „Це тривалий процес та, що більше, італійський, німецький, французький капітали будуть присутні в Україні, то безпечніше почуватиметься наша держава", — сказав Президент України і додав, що відвідини президента Італії стали ще одним кроком на шляху до поглиблення співпраці між двома державами.

Передбачається співпраця в космічній, машинобудівельній і сільськогосподарській галузях, а також співпраця у майбутніх структурах европейської безпеки.

Договір про дружбу та співробітництво між Україною та Італією підписано у травні 1995 року. Підписано також угоди про повітряне сполучення та взаємний захист інвестицій. Товарообіг між Італією та Україною у 1995 році зріс проти 1994 року у 1.5 раза. Тепер Італія вийшла на друге місце за обсягом товарообігу України з країнами Західної Европи.

О. Скальфаро зустрівся також з головою Верховної Ради України Олександром Морозом, прем'єр-міністром Павлом Лазаренком, міністром закордонних справ України Геннадієм Удовенком та іншими урядовими особами. В ході зустрічей підписано конвенцію про уникнення подвійного оподаткування доходів та попередження ухилень від сплати податків.

Підписано декларацію ЧЕС

Київ (Р. Р.). — У п'ятницю, 25-го жовтня, в Москві відбулася нарада міністрів закордонних справ держав-учасниць Чорноморського економічного співробітництва (ЧЕС). У нараді взяли участь представники 11-ох країн — Азербайджану, Албанії, Болгарії, Вірменії, Греції, Грузії, Молдови, Росії, Румунії, Туреччини і України. Як спостерігачі були представники Австрії, Єгипту, Ізраїля, Польщі, Словакії і Тунісу.

Учасники зустрічі вважають доцільним продовжити процес трансформації ЧЕС в регіональну економічну організацію. Це рішення вони зафіксували в підписаній декларації. В документі відзначено необхідність регулярних зустрічей не лише міністрів закордонних справ ЧЕС, але й керівників міністерств, які відповідають за конкретну спрямованість економіки: транспорт, зв'язок, енергетику, торгівлю і промисловість, туризм, довкілля.

Голови держав і урядів погодилися, що необхідні спільні зусилля для забезпечення стабільности в регіоні. У зв'язку з цим вони надають особливого значення вжиттю конкретних заходів у боротьбі з організованою злочинністю, тероризмом, незаконним обігом наркотиків, зброї, радіоактивних речовин та нелегальної міграції.

Представники констатували, що ЧЕС є авторитетною міжнародною організацією, яка стане активним учасником створення нової Европи і плідно впливатиме на ситуацію в регіоні.

Індія продовжує ядерну програму

Ню Делі, Індія. — В індійській столиці оприлюднено інтерв'ю з відомим у країні вченим-ядерником Раджою Раманною, який у 1974 році відіграв головну ролю у здійсненні Індією першого і покищо єдиного ядерного вибуху на полігоні у Покграні.

„Індія має достатній ядерний потенціял для стримування агресивних потягнень сусідніх держав. Щоб перевірити стан готовости цих засобів, ми не потребуємо проводити нові ядерні випробування", — сказав Р. Раманна. „Загроза застосування індійської плютонієвої бомби послужить для агресора вистачальним аргументом. Ядерну зброю буде створено негайно, як тільки її стане потрібно. Наш принцип — тримати питання про виготовлення такої зброї відкритим", — підкреслив вчений.

На думку Р. Раманни, незважаючи на здатність і готовість створити власний ядерний арсенал, Індія „не повинна піддаватися тискові Заходу і підписувати дискримінаційний договір про повну заборону ядерних випробувань. Національна ядерна програма мусить здійснюватися згідно з оборонною стратегією і служити відповіддю на дії потенційних противників Індії", — сказав Р. Раманна.

Американсько-китайські непорозуміння тривають

Вашінгтон. — Ще два роки тому відома американська фірма будови літаків МекДоннелл Даглас повідомила про свій договір з Китаєм, який в той час був неабияким досягненням, беручи до уваги, що тодішні торговельні відносини між обидвома країнами не були найкращими. У договорі говорилося про 1.6 блн. дол. контракт на конструкцію 40 літаків, з яких 20 мали бути будовані в Каліфорнії, а 20 у Шангаї.

Цей небуденний договір, заключення котрого тривало кілька років, президент Билл Клінтон дуже часто брав, як приклад торговельної дипломатії коли політична ситуація у відношенні обидвох країн не є надто сприємливою.

Одначе, як виявляється тепер, згаданий договір був опертий на побічних обіцянках, які не були конечно законними коли брати до уваги торговельно-експортні закони ЗСА. Справою докладніше зацікавився Уряд і тепер її розглядає федеральна лава присяжних. Ідеться про те, чи МекДоннелл Даглас або їхній китайський спільник, постачальний відділ Китайського міністерства летунства, свідомо переступили аме-

(Закінчення на стор. 4)

Українці та росіяни зможуть їздити без віз

Київ (Р. Р.). — Тут 23-го жовтня газета „Дейлі" повідомила, що уряд Російської Федерації оприлюднив постанову про намір України і Росії підписати угоду про безвізові поїздки громадян обох країн.

Проєкт передбачає, що громадяни однієї країни можуть в'їздити і виїздити та пересуватися територією іншої держави без віз, але з дотриманням правил реєстрації, що діють в кожній державі.

Громадяни України при в'їзді до Росії повинні мати пашпорти, свідоцтво про народження дітей до 16 років, посвідчення для військовослужбовців і військові квитки. Дійсні також пашпорти колишнього СССР з позначенням про громадянство України.

Такі ж вимоги передбачаються і до російських громадян, які прибувають в Україну.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ВІЙСЬКОВА ДЕЛЕГАЦІЯ УКРАЇНИ ПОЇХАЛА ДО ТАДЖИКІСТАНУ

КИЇВ. — Українська делегація, очолювана першим заступником міністра оборони України Іваном Біжаном, вилетіла в столицю Таджикістану Душанбе для участи в черговій нараді міністрів оборони країн СНД, де візьме участь лише як спостерігач. Міністер оборони України Олександер Кузьмук на чолі української делегації відбув до Туркменістану, у столиці якого Ашгабаді відбудуться переговори про розвиток співробітництва між військовими департаментами.

ПЛЯНУЄТЬСЯ СПОРУДЖЕННЯ МОДЕРНИХ ҐАЗОЛІНОВИХ СТАНЦІЙ

ЧЕРНІГІВ. — В області протягом п'ятьох років передбачається спорудити 80 ґазолінових станцій з використанням сучасного імпортованя та українського обладнання. Перша з таких станцій уже діє в Чернігові. Заступник голови Державної адміністрації області Микола Бутко вважає, що відкриття станцій дасть нові доходи у бюджет области.

ХАРКІВ'ЯНІВ ВЕРБУЮТЬ НА СЛУЖБУ У ФРАНЦУЗЬКИЙ ЛЕҐІОН

ХАРКІВ. — Одна з харківських фірм вербує в місті та области чоловіків 18–40 років на службу за контрактом у французький закордонний леґіон, обіцяючи заробіток 1,000 дол. на місяць. За словами начальника Запорізького обласного центру працевлаштування, таке вербування в Україні є незаконним, оскільки згадана фірма повинна мати на це дозвіл.

ВІДКРИЛАСЯ ВИСТАВКА „ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я—96"

КИЇВ. — Понад 300 фірм з 30 країн світу, в тому числі з України, беруть участь у 5-ій міжнародній виставці „Охорона здоров'я—96", повідомила 30-го жовтня УНІАР. На організованій за дорученням Уряду виставці, яка проходить під наглядом Міністерства Охорони Здоров'я і Академії Медичних Наук України, експонується медичне обладнання і фармацевтичні препарати. Особливу увагу приділено вітчизняним підприємствам і показові теперішнього рівня науково-технічного потенціялу і конкурентноспроможности виробників України. Прем'єр-міністер Павло Лазаренко, який побував на виставці з міністром охорони здоров'я Андрієм Сердюком, закликав представників чужоземних фірм до активної співпраці з українськими виробниками.

ДВА КОМБІНАТИ НА МЕЖІ ЗАГИБЕЛІ

ДОНЕЦЬКЕ. — На межі загибелі опинилися два найбільші в области металюргійні комбінати через аварійну зупинку кількох реакторів на низці атомних електростанцій України, заявив голова державної адміністрації области Сергій Поляков. Зупинка бльоків привела до масового вимкнення електроенергії і це катастрофічно позначилося на деяких технологічних процесах, які вимагають безперервної роботи. Перервані процеси відновити практично неможливо.

Л. КУЧМА ЗАПЕВНИВ ПИСЬМЕННИКІВ У ПІДТРИМЦІ

КИЇВ. — Президент Леонід Кучма на зустрічі з головою Спілки Письменників України Юрієм Мушкетиком сказав 28-го жовтня, що Уряд „і надалі пріоритетну увагу приділятиме підтримці творчости письменників і розвиткові українського книговидання". Ю. Мушкетик зазначив, що урядова підтримка творчих спілок дозволить розв'язати проблеми національної культури. Під час розмови обговорено різні питання діяльности СПУ і, зокрема, підготову до чергового з'їзду письменників України.

ПОБУДУЮТЬ 30 ТРАМВАЙНИХ ВАГОНІВ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКЕ. — Південне машинобудівельне підприємство отримає з Державного фонду сприяння конверсії 15.24 млн. гривень для виготовлення 30 трамвайних вагонів з метою поліпшення транспортового обслуговування мешканців міста. Згідно з інформацією УНІАР, гроші перераховує Міністерство Машинової Промисловости за розпорядженням Уряду. Обласна державна адміністрація має відшкодувати ці фонди у 1997 році, щоб уможливити проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт з випрацювання засобів міського траспорту. В Дніпропетровському недавно завершено будівництво підземки і збудовано найсучасніше летовище в Україні, яке нічим не поступається перед західніми. Спостерігачі вважають, що така увага центральних властей до цього міста пояснюється тим, що більшість урядовців походять з Дніпропетровського.

ВИЗНАЧЕНО НОВІ МИТНІ ЦІНИ НА АВТА

КИЇВ. — З метою вдосконалення механізму стягнення податку на добавлену вартість встановлено мінімальну митну вартість нових імпортованих автомобілів і коефіцієнти для визначення мінімальної вартости вживаних імпортованих автомобілів. Наприклад, „Мерцедес-Бенц", який має об'єм двигуна понад 3,000 кубічних сантиметрів, матиме вартість 45,000 дол., а нові „БМВ" та „Ауді" з таким же двигуном — 30,000 дол. Встановлено також, що митна вартість однієї шини до імпортованих автомобілів становитиме 30 дол., а вживаної шини — 15 дол.

ПЕРЕСТАЛИ ПРИЙМАТИ КРОВ

ДОНЕЦЬКЕ. — Обласна державна адміністрація ухвалила рішення тимчасово зупинити збирання донорської крови, бо Національна рада з боротьби зі СНІД припинила постачання систем діягностування, що дають змогу виявляти вірус імунонедостатности людини, який спричиняє СНІД.

ВЧИТЕЛІ СТРАЙКУЮТЬ

ХАРКІВ. — Вчителі Харкова погрожують відновити страйк, якщо за місяць їм не виплатять заборгований за чотири місяці платні, повідомила 29-го жовтня УНІАР. Вчителі мають намір страйкувати два тижні і більш масово. 28-го жовтня педагоги 11 шкіл Орджонікідзенського району міста провели одноденний страйк, зірвавши навчання понад 11,000 учнів.

Разом з похолодінням в Україну прийшла криза в енерґопостачанні

Київ (Р. Р.). — Тут 28-го жовтня житлові будинки у центрі Києва все ще не огріваютъ.

На днях прем'єр-міністер України Павло Лазаренко провів надзвичайну нараду з проблем енергетики. Перед Кабінетом Міністрів постала серйозна проблема — загроза зупинки всіх атомних електростанцій. Без електроенергії залишилися кілька районів Києва, металюргійні заводи Придніпров'я і Донбасу і тисячі житлових будинків у провінції.

Вранці 23-го жовтня частота струму в енергосистемі впала до такого рівня, який загрожує безпечній праці атомних електростанцій, тому захисна система автоматично відключила частину споживачів.

На зустрічі з журналістами П. Лазаренко зазначив, що критична ситуація із забезпеченням економіки та населення електроенергією склалася через несплату споживачами боргів за використану електроенергію. З цієї причини на складах є лише 3,349 млн. тонн вугілля замість необхідних 6,298 млн. тонн. Отож Уряд змушений вжити надзвичайних заходів, зазначив прем'єр-міністер. Посилюється персональну відповідальність керівників галузей і підприємств за несплату за електроенергію. Підприємствам-боржникам виключатимуть постачання енергії. „Уряд попереджає, що іншого виходу немає", — підкреслив П. Лазаренко.

Минулорічні відключення електроенергії привели до того, що вийшли з ладу чимало печей, метал у яких захолов. Виключення ж від мережі очисних каналізаційних споруд привело до викиду забруднених вод і до занечищення довкілля. Цьогорічні ж резерви вугілля набагато менші, ніж були минулого року, а Міністерство Енергетики немає фондів.

Запізнаються з Н. Королевою

Київ (Р. Р.). — У журналі „Всесвіт" надруковано повість Наталени Королевої „Що є істина?" Наталена Королева (повне ім'я — Кармен Альфонса-Фернанда-Естрелья-Наталена) — польська графиня українського роду народилася 1888 року.

Мати її була еспанського роду, який походить від стародавнього юдейського прокурора. При пологах мати померла і Наталену виховувала бабуся у маєтку на Волині, а після її смерти Наталена була вихованицею монастиря 12 років у французьких Піренеях. Пізніше навчалася в Києві й Петербурзі, співала в операх Парижа і Венеції. Брала участь в археологічних розкопах Помпеїв. Від 1909 року почала друкувати свої твори французькою мовою.

Після загибелі чоловіка у Першій світовій війні, переїхала до Праги, де вийшла заміж вдруге за письменника Василя Королевого-Старого, який схилив її до думки писати українською мовою. Її повість „Що є істина?" переносить читача у часи Ісуса Христа і показує драму римського прокуратора Понтія Пилата, який ціле життя шукав правду, а знайшов її лише у момент смерти. Побачивши прощення в очах рабів, збагнув, що істина — це любов.

Привітали Є. Пронюка з 60-річчям

Київ (Р. Р.). — Тут у приміщенні Інституту Історії відбувся вечір, присвячений 60-річчю народного депутата України Євгена Пронюка. У переповненій ущерть залі були науковці-історики та філософи, колишні дисиденти, представники патріотичних організацій та демократичних партій. Всі вони прийшли вшану-вати ювіляра, недавнього політв'язня Пермського концтабору, у якому загинули Василь Стус і Олекса Тихий.

Є. Пронюк народився 1936 року на Івано-Франківщині. Батька заарештували большевики за участь в УПА, а матір з двома синами і бабусею вислали до Казахстану у 1947 році. Там вона і померла, а дітей забрали в сиротинець. Євген 1952 року втік і дістався до Києва та влаштувався на заводі. У 20 років він, завдяки своїй допитливості, вже добре знав, що сталося з його батьками і з Україною взагалі. Будучи свідомим українцем, брав участь в маніфестаціях за те, щоб біля Київської

(Закінчення на стор. 4)

20 років у двох годинах

Джерзі Сіті, Н. Дж. (О. Кузьмович). — 20 ро-ків існування і наполег-ливої праці Українського Музею в Ню Йорку треба було відзначити особливо урочисто та такою подією, що залишила б тривалий слід на майбутнє. Так і сталося і тут в тому подвійному відзначенні взяли участь і організатори та Управа УМ і публіка, що дуже численно прийшла на полуденок в готелі Вестбірі.

Понад 200 осіб добірної української публіки, приятелів музею і любителів мистецтва зібралося на короткі полудневі години, щоб спільно та дуже успішно відзначити перше 20-ліття єдиного українського музею в метрополії світу.

Справді навіть найгострішому критикові важко було на цій вдалій під кожним оглядом імпрезі знайти хиби чи недотягнення. Від чепурної програмки, через незвичайно вміле ведення полуден-ком Ореста Білоуса аж до так приємної для вуха мистецької програми твогів Мирослава Скорика у виконанні композитора і

Учасники мистецької програми (зліва): Володимир Винницький і Мирослав Скорик.

(Фото УМ)

(Закінчення на стор. 4)

В АМЕРИЦІ

У СУБОТУ, 26-ГО ЖОВТНЯ, Департамент юстиції звільнив від підозріння Ричарда Джувелла, котрого ФБІ та засоби масової інформації назвали головною підозрілою особою в підкладенні бомби під час Олімпійських Ігор минулого липня в Атланті. Виступаючи вперше на пресовій конференції, Р. Джувелл гостро скритикував ФБІ та засоби масової інформації за ті звинувачення та описав своє 88-денне випробування мабуть найважчим періодом у його житті, де він почувався як „заманене в пастку звіря, на котре постійно полюють щоб його вбити". Тепер його адвокати плянують за це очорнення свого клієнта потягати до судової відповідальности не тільки ФБІ та його поодиноких агентів, але також і ті мережі засобів масової інформації, котрі до цього безпосередньо причинилися.

У СВІТІ

У ВАЛЛЕТТІ СТОЛИЦІ МАЛЬТИ, впродовж минулого кінця тижня відбулися вибори, у яких переміг, хоч і малою кількістю голосів, вороже настављений кандидат до намагань країни стати членом Европейського союзу. У понеділок, 28-го жовтня, на становище прем'єр-міністра Мальти заприсяжено 48-річного Альфреда Санта, провідника Лейбористської партії. Він також заповів, що намагатиметься мати ближчі спілкування з Лібією і прибоїщяв відтягнути членство Мальти, як країни прихильника НАТО, яким вона стала тільки рік тому. Церемонию заприсяження А. Санта перевів президент країни Юго Міфсуд Боннічі, колишній міністер Націоналістичної партії, котра програла ці вибори після дев'ятирічного володіння. Офіційні вислідн вказують, що перемогу Лейбористська партія здобула 50.72 відсотками голосів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446 (914) 626-5641, Fax (914) 626-0180, e-mail: unaestat@travel.ios.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Білорусь бореться

„Свобода“ багато разів зі щирим жалем писала про тяжку, похмуру ситуацію в Білорусі, пов'язану з ретроґрадною антинаціональною діяльністю державного проводу, зокрема президента республіки Александра Лукашенка, якого мінські письменники назвали „головним антибілорусом“. Певна річ, проблема полягає не так в Лукашенкові, як у Єльцинові, який в останні два роки круто забирає вправо, намагаючись відновити панівні впливи Москви в межах колишньої совєтської імперії. Згідно з логікою російського великодержавного шовінізму, вслід за Білоруссю має впасти незалежна Україна, без якої відродження московської потуги є неможливе.

Так думають і відповідно діють вороги національно-державного розвитку донедавна поневолених народів. Ми думаємо інакше. Ми абсолютно певні за українську незалежність і її славне майбутнє. Білоруське нещастя непокоїть нас не тому, що воно може захмарити небо над Україною, а тому що ми політично і морально солідарні з кожною нацією, котра боронить свою свободу і незлежність. І ми не вважаємо, що білоруси вже остаточно програли. Свобода має таку властивість: хто один раз увібрав у груди її цілюще повітря, той більше не схоче дихати смородом рабства.

Як і в українському випадку, білоруську незалежність обстоює не лише національно свідома частина спільноти на своїй землі, але й західня діяспора. Недавно, на початку вересня, в Клівленді, Огайо, відбулася зустріч білорусів ЗСА і Канади. Усі промови на ній пронизувала одна ідея: захист демократії і державности у Білорусі в зв'язку з відвертими спробами президента Лукашенка узурпувати владу в республіці. Серед промовців були колишній голова Верховної ради Білорусі Станіслав Шушкевич і голова Народного фронту Зенон Позняк, який через переслідування на батьківщині змушений був попросити політичного азилю в ЗСА.

Перед присутніми також виступив конґресмен Мартін Гок, який висловив надзвичайно важливу, можна сказати — стратегічну думку: „Дерусифікація — ось важливий напрям зовнішньої політики ЗСА, який повинен стати пріоритетним в найближчі роки“. Властиво, ці його слова слід розуміти як визнання нездорової тенденції, яка десятки років панувала у З'єднаних Стейтах Америки та в решті західнього світу і яка унеможливлювала об'єктивну опінію і відповідну політичну лінію щодо Москви.

Клівлендський з'їзд прийняв звернення „До народу Республіки Білорусь“. Ось декілька тривожних речень з цього документу: „Безпідставно скасовано історичну національну білоруську символіку. Щодня зменшується сферу вживання білоруської мови. Промосковські сили знищують букварі і підручники... Поза законом поставлено незалежні профспілки, припиняють діяльність незалежні газети... підпадають під поліційну заборону всі політичні демострації і віча... У висліді зменшується повага до нашої батьківщини в цілому світі... Грубі порушення елементарних загальновизнаних прав людини повертають вас до нового тоталітарного режиму, який може виявитися ще гіршим, аніж комуністичний...“.

Раніше ми повідомляли, що з приводу білоруської трагедії висловилася ціла низка українських політичних партій і окремих діячів, засудивши промосковський режим Лукашенка. Зі свого боку, білоруські патріоти цілком здають собі справу з вийнятково важливої ролі, яку вже сьогодні відіграє у світі незалежна Україна. Недаремно звернення Сойму Білоруського народного фронту до українського народу, до Народного Руху і всіх патріотичних сил України має назву „Бережіть Україну!“.Цитуємо: „Дорогі українці! Вільна, незалежна Україна може стати опорою свободи у Східній Европі... Політика російської імперії завжди була агресивною, підступною і ворожою до наших народів. Коли імперії вдасться загарбати Білорусь, це стане першим кроком до загарбання України. Не піддавайтеся на жодні двоєдушні московські ініціятиви і спроби втрутитися у ваше державне життя, ні на які 'інтеграції'... Бережіть Україну!“.

Золоті слова, однак скільки б їх не писати на папері, вони не матимуть такої сили, як ті самі слова, але записані в серцях. Сьогодні ми гордимося перед світом, що наші українські серця не охололи в довгій боротьбі. Негаснучого патріотичного вогню і остаточної перемоги ми бажаємо і братам-білорусам.

Сергій Грабовський,
Київ

ВІД КОГО ЗАЛЕЖИТЬ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ?

Щойно святкували ми п'ятиріччя відновлення незалежности України. Подія справді змаменна — адже у 1991 році цю незалежність не сприйняли серйозно ні перший і останній президент СССР, ні багато які президенти та прем'єри численних західніх країн, ні більшість ясночолих інтелектуалів демократичного світу. Мовляв, показяться хохли — і минеться. Але п'ять років не минається, і вже зрозуміло, що навіть за сильних зовнішніх зусиль щодо реанімації російсько-совєтської імперії — не минеться. Проте чому ж не полишає відчуття залежности України вже не від союзного центру, а від чогось іншого, внутрішнього, що гальмує кожен крок становлення вільної держави вільних людей?

Не претендуючи на вичерпний список цих залежностей незалежної України, все ж спробую окреслити деякі з них. Залежність від минулого — поставимо її під числом першим. Бо тут і деформована структура промисловости, залишена у спадок Україні від СССР і не виправлена досьогодні, і незчисленні пам'ятники Ленінові вкупі з неймовірним числом вулиць і площ його ж імени, і трагічно занедбане за роки „колгоспного ладу” сільське господарство, зрештою, і Чорнобиль з усіма його проблемами. Все це тепер — українське, і громадяни вже не лають союзний центр, коли стоять заводи, безглуздо збудовані тим таки центром, а ла-ють київську владу.

Якщо їхати від Києва до Чорнобиля, то ледь не в усіх селах і містечках їдеш туди вулицями Леніна повз чи не абсолютно однакові пам'ятники „вождеві”. Це тепер уже не союзна символіка, а українська — і будь-який неупереджений спостерігач може з глузду з'їхати, міркуючи над тим, чому в незалежній українській державі стільки пам'ятників тому, хто ненавидів саму ідею подібної держави, а коли вона виникла у 1917 році — негайно послав війська її завойовувати.

Та це залежність від минулого, і її врешті-решт можна потроху долати, розуміючи, де її коріння.

Небезпечнішою є залежність від сьогодення, втілена у майже афористичних словах шахтарів-учасників чергового страйку: „А нам хай дідько буде при владі, аби справно і вчасно платив гроші”. І не треба кивати на, мовляв, зрусифікований і марґіналізований Донбас. Адже подібні настрої існують тією чи іншою мірою в усіх реґіонах країни і в усіх верствах — від жебраків до нових багатіїв у „мерседесах”. Чи не тому кожен реальний крок державотворення повинен передусім подолати опір тієї байдужости, якої останнім часом чималоназбиралося в українському суспільстві. Залежність від цієї байдужости відчувають на собі й Президент Леонід Кучма, і вічний опозиціонер Степан Хмара — хоча до її зформування свідомо чи мимоволі доклали зусиль обидва, адже неефективність влади (як і неефективність опозиції) — ось що передусім народжує подібні настрої.

Та чи не найнебезпечнішою є існуюча залежність від майбутнього. А хто реально втілює тут і тепер це майбутнє? Діти, молодь. Чи не стануть вони „пропащими поколіннями”? Чи не засмокче їх драговина напівблатної і геть неукраїнської маскультури, яка щедро експортується до України головним чином з північного сходу? Чи гонитва за довгим доляром не перекреслить Божественної іскри в людині? (Ба, на доляровому папірці не випадково згадано Бога — як захист від лукавства „жовтого диявола”).

А тим часом діти у селах центральної України, народжені вже у незалежній державі, розмовляють зі своїми україномовними батьками сленґом-суржиком, настояним на примітивній російській мові своїх улюблених мультфільмів...

Отож, коли йдеться про незалежність України, не забуваймо, що ця незалежність залежна від внутрішніх чинників, інколи дуже сумних, які звісна річ, можуть посилюватися ззовні, але укорінені саме тут, в українському ґрунті. Іншого ґрунту у нас немає — то ж плекаймо цей, як не банально звучить такий заклик, пам'ятаймо, що древні саме доглянутий і виплеканий ґрунт називали словом „культура”.

Василь Михальчук,
Париж

Показник „добросусідських” взаємин

Між народами держав, які межують між собою, історія їх життя часто зафіксовує різні непорозуміння та міжусобиці. Вони бувають лагідні та „цивілізовані”, як рівнож — гострі та „варварські”. До недавнього минулого ці останні форми непорозумінь держави намагались лагодити п'ястуками і це все кінчалось катастрофами.

Після Другої світової війни, коли майже все людство зазнало страждань, народи стараються полагоджувати свої непорозуміння спокійнішими розглядами. Часто за допомогою сильних світу цього.

Україна, яка продовж довгих століть живе в сусідстві інших народів, також має непорозуміння з деякими сусідами. В першу чергу з росіянами, але також і з поляками та румунами. Першим хотілося б всю Україну приборкати та „пригорнути” у свою імперію. Полякам — все маячать „креси всходнє”, себто Волинь і Галичина, а румуни мріють про Буковину.

Оскільки з росіянами і з румунами розмова є дуже складна, то з поляками вона стала, здавалось, після Другої світової війни більше речевою. Польща закорінилась на своїх історичних землях і також Україна відзискала майже всі свої.

Історія тих часів, коли Польща пробувала закорінитись на Правобережжі чи потім тільки на Волині і в Галичині, дає вид на велику складність взаємин між поляками та українцями на тих землях. Однак, ті з подій, які відбувались між двома війнами, вже починають притуплюватись в народній пам'яті, а ті з давніших часів — заледве видніють і їхня пригадка тепер, коли Польща і Україна починають входити в нову історичну добу европейського політично-господарського співтовариства, є дуже важливою та необхідою: мета погягає єдино в тому, щоб їх не повторити в майбутньому!

З такою ціллю д-р Микола Сивіцький у Варшаві видав недавно тритомник історії тих взаємин польською мовою п. з. „З дзєюв конфліктув польско-украінскіх” (про історію польсько-українських конфліктів). Ця преважлива праця є призначена в першу чергу польській політично-суспільній еліті, але відомо, що над її перекладом працюють також в Україні, де з нею ознайомляться теж українські інтелектуальні кола.

Треба нагадати, що М. Сивіцький, родом з південної Дубенщини на Волині, не є історіком у повному розумінні цього слова. В кількасоттисячній українській громаді в Польщі він є видний дослідник філології, журналіст і публіцист. Але доскіпливість дослідника архівів літератури він дуже вдало застосував у дослідах історичних явищ життя двох народів. Вислід його спостережень виявився таким чином багатшим і повнішим.

Тритомник д-ра Сивіцького складається із 990 сторінок друку, в якому є 211 документів, що підсилюють дослідницький текст, і покриває часовий простір від 1340 до 1939 років польсько-українських взаємин. Той, хто намагався поширювати свій простір на схід, застосовував для цього всі можливі і неможливі засоби, а той, чиїм коштом це поширення велося, тобто українці, старався його гальмувати. Історія польського наступу і українського спротиву якраз і є темою тритомника.

Але, як і треба було сподіватися, та частина польського суспільства, яка ще не помітила нової дійсности і продовжує мріяти про „польскі Львув і Вільно”, здійняла галас з приводу праці д-ра Сивіцького. До прокуратури у Варшаві посипались доноси та оскарження. Ініціятиву в цьому ділі взяв відомий польський публіцист Едвард Прус. Підсилило також дію видруковане в Україні, але зфабриковане ворожими Польщі та Україні силами, інтерв'ю з М. Сивіцьким. Три рази прокурор відкидав позови. Врешті, за четвертим разом він визначив минулого липня акт оскарження на автора

(Закінчення на стор. 3)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Подяка за статтю

Хочу зложити подяку Ользі Мак за її незвичайно цінну статтю, яка була нардукована в „Свободі” в днях 17-26-го вересня цього року, під назвою „Катедра українських студій, чи кафедра малоросіянства?”

Читала я цю статтю з великою увагою й думала: от добре, що знайшлася особа, котра поборює всякі теперішні безглуздя, які засмічують нашу українську мову різними „х-еканнями”, „ф-еканнями” і т. п.

Потрібно, щоб такі дописи в обороні наших букв та звуків появлялися не тільки в „Свободі”, але й у часописах та журналах України.

Будучи довголітньою вчителькою Школи Українознавства та катедральної школи св. Йосафата в Пармі, Огайо, не раз мене, як то кажуть, „аж по душі дре”, коли чую таке, як Хіларі, замість Гиллларі, міфи замість міти, та багато інших нісенітниць, про які саме й говорить Ольга Мак у згаданій статті.

Недавно, тут, у нас, побачила я оголошення, в якому запрошували на „прекрасне українське шоу”. Яка ж це мова?!

Погоджуюсь зі словами Ольги Мак — маймо сором! Де дівся здоровий український глузд? Видно, що Москва таки добре його притуманила.

Анна Завадівська
Клівленд, Огайо

Корисна рубрика

Мені давно хотілося написати лист до редакції „Свободи”, відтоді як на шпальтах газети була започаткована нова рубрика лекцій англійської мови „Просто про складне”. Подібного типу рубрики — топонімічних назв, імен тощо — завжди привертають увагу читачів.

Фахівці-лінґвісти дістають трибуну, щоб донести до широкого кола людей спостереження над процесами розвитку мови. У сконденсованому вигляді читачам подається „ключі” до мовних таємниць. Навіть ті, хто достатньо володіє мовою, може знайти щось корисне для себе — чи то у характері вживання слів, виразів, ідіом, а чи навіть у методиці відбору матеріялу. Згадаймо поради Максима Рильського частіще заглядати у словники.

Щодо людей, для яких англійська мова не є материнською, то вони матимуть труднощі з відчуттям мовних нюансів нерідко і довго. Перекладачі це особливо добре знають. А що вже тоді сказати про тих, які за своїм фахом не мають справи із посякденною працею над мовою, а поготів — про тих, хто перебуває на стадії вивчення мови?..

Об'єктивна ситуація міґраційних процесів, і то не лише з европейського континенту, а навіть з країн, де англійська мова є вжитковою (наприклад, Індія), показує, що лексична ситуація з опануванням англійської мови є складною. Нелегкою вона є і для українців. Поява на сторінках „Свободи” — найпопулярнішої газети серед новоприбулих — лекцій англійської мови у вигляді практичних порад є своєчасним знаком дружнього піклування.

Збіг обставин: цього літа, йдучи вулицею Богдана Хмельницького у Києві, я побачила стіл з букіністичними (переважно) книжками. Серед них був підручник англійської мови В. Левенталя. Пригадалася щойно розпочата серія лекцій досвідченого лінґвіста на сторінках „Свободи”.

Матеріяли для газети опрацьовує мґр Галина Колесса, котра як редактор та як людина, що дістала другу фахову (музичну) освіту у вищих американських школах, знає, скільки зусиль вимагає пізнання іншої мови і якою важливою є допомога в цьому. Слова вдячности слід адресувати і предсідникові УНСоюзу Уляні Дячук, яка була промотором актуальної корисної ідеї.

Я чула багато схвальних слів від тутешніх університетських професорів і новоприбулих, а особливо тих, хто не може піти вчитися в коледжі, про появу лекцій з англійської мови в „Свободі”. Можна було б ще побажати публікацій маленьких діялогів або побутових сценок, сленґових та інших специфічних фразеологічних висловів.

Я переконана, що різноманітні поради читачів будуть цікавими також і ведучим серії лекцій англійської мови.

Тамара Булат
Едісон, Н. Дж.

Ганна Черінь

ІНАКШИЙ ПАВЛО ГЛАЗОВИЙ

I

Нещодавно я повернулася з України. Рідна, чудова моя Україна, попри всі недоліки (частенько перебільшені порівняннями з Америкою), найкраща в світі! А найкращий сувенір з України — коротка, але така дорога зустріч із Павлом Глазовим, найкращим і малощо не єдиним українським гумористом. Всім іншим ще треба багато попрацювати та у Глазового повчитись.

Подарував він мені свою книжку „Веселий сміх і чорна книга”, видану в Києві Видавництвом „Український письменник” в 1993 році. Я хочу про неї розповісти. Може, я помиляюсь, однак у нашій пресі, здається, не було статтей про творчість Глазового, хоч байки його звучать з наших сцен так, як і в Україні. Де б я не була, з екрана й радіо линули над Україною його чудові гуморески.

У щойно виданому довіднику „Письменники України” нараховано тринадцять гумористичних збірок П. Глазового. Може, їх було й більше, але й тринадцять — немало, а ця остання — чотирнадцята. Виходили вони великими тиражами, бо люди купували не „клясиків марксизму”, а байки Глазового. Думаю, що й тепер, в періоді книжкової кризи, Глазового купують, читають і люблять. Люди хочуть сміятися й тоді, коли є чого плакати. Така вже наша природа. Але, як ми далі побачимо, і Глазовий теж сміється, коли йому дуже сумно.

Я маю тільки п'ять збірок Глазового, з 60-их до кінця 80-их років. Переглянула їх і ствердила, що майже всі байки передруковані з попередніх книжок, під новими заголовками і з деякими додатками. Змін не помітила. Глазовий пише так точно й завершено, що змінювати нема чого. Ця остання книжка — дивної назви і змісту — виглядає як веселі оздоровлюючі ліки в рамках чорних роздумів і нестерпно песимістичних сентенцій. Звичайно, за совєтської влади такої збірки просто таки не пропустили б. А тепер, за часів незалежности, письменник має право і волю витягнути свої захалявні записки і вилити в книжці болючу сповідь свого життя. Отут то Павло Глазовий відкриває своє лице, серце і душу.

Я й досі знала, що гумористи — це дуже сумовиті люди. Вони тонко відчувають біди й нещастя, це їх мучить більш болюче, ніж пересічних людей, які не хочуть читати про сум і страждання, а шукають сміху, щоб заглушити щем душі. „Ми хочемо сміятись!” — кажуть читачі. — „Нате ж вам сміхоліни!” — каже гуморист словами Миколи Понеділка, з тієї ж породи, що й Павло Глазовий — також зовсім не сміхун, а дуже печальна, вразлива душа.

В цій книзі з'являється alter ego автора — Чорнокнижник. Це не знахар і на шаман; Глазовий так назвав його за те, що він (нібито він, а не сам Павло Глазовий) створив „Чорну книгу”. Чорну від смутку і болю, від нерозв'язаних і нерозв'язних питань. Чорнокнижник вже з самого початку своєї появи глузує з письменників: „Навіщо ви здались трудящим людям? Народ без вас прекрасно проживе! Закрийте пащі!” Ох Боже ж мій! Хай це стосується графоманів і блудословів, але я думаю, що без добрих письменників ніякий нарід не проживе, бо хто ж його вчитиме мислити й відчувати, з покоління в покоління?! Але Чорнокнижник — досить скептичний і навіть цинічний, він перебільшує, а друге його еґо — Глазовий — байками й дотепер спростовує ці звинувачення.

Павло Глазовий зізнається, що „темні думи” мучили його: „Я зчорнів у їхньому вогні, від людей ховав їх і ховаю”. Так, він ненавидів „плаксиву кволість” і „силу злу”, аж поки вона „не вибухнула сміхом”. Той сміх приносив радісний катарсис не тільки читачам, а й самому авторові. Правда, часи змінились:

Що лякало — нині не страшне,
Що смішило — нині не смішне, —

каже автор.

Не зовсім так. Більшість гуморесок Глазового, ті самі, що в збірках 60-их років, смішать, а часом страшать і тепер. Сміх же також страшити може, хоч і не всіх, бо багато хто думає, що то не про нього, а про когось іншого. А воно якраз і про нього...

В розділі „Автобіолірика” Павло Глазовий коротко характеризує свою творчість за совєтських часів:

Я ж почувався на своїй роботі,
Як той циркач, що бігає по дроті:
Хитається і руки підійма...
А оступивсь — і вже його нема.

Гуморист часто переходить межу іронії і впадає в сатиру. Отут згодилась порада Чорнокнижника: „Пиши без злоби, без жовчі, без мстивої ненависти...” Отак писав Глазовий.

В першій частині „Чорної книги” автор страждає спогадами про страшні рани й руїни, що принесла Україні Друга світова війна, яку пережив і сам Глазовий. Він певен, що серед молодих безневинних жертв загинув не один великий талант, а Глазовий, „його ровесник... лиш дивом уцілів”. Читач незгодний. Отож якраз великий талант і уцілів, ім'я йому — Павло Глазовий. Автор гірко сміється зі свого великого смутку:

Часи такі, що молодому
Повертатися додому
Не калікою, не хворим
Аж незручно, просто сором...

Ну що ж, і це ми пережили... Але — каже Глазовий —

За нещастям ходить щастя,
За печаллю ходить сміх.

І далі:

Не вжитись лиху біля сміху.
Де сміх — там лихо пропаде.

За совєтських часів лихо від сміху не пропадало, бо той сміх був нікудишній. Всі ми читали „Перець” з такими дотепами, що від них плакати хотілось... Проте Глазовий навіть і тоді був снайпером сміху. Він, не називаючи імен чи навіть установ, висміював совєтські бюрократичні порядки — на поміч приходила езопівська мова з машкарами Вовків, Ведмедів, Лисиць, Баранів...

(Закінчення буде)

ЗАГАЛЬНОУКРАЇНСЬКА ПОДІЯ

Дня 18-го серпня ц. р. закарпатському місті Хусті, яке незабутнього 1939 року було столицею Карпатської України, відбувся з'їзд Світового Братства „Карпатська Січ".

Як один з 200 його делеґатів, хочу відразу підкреслити, що ця подія мала не льокальний, а загальноукраїнський характер. Поперше, вона органічно стоїть у цілому ряді громадсько-політичних і громадсько-культурних акцій передання рідній землі, незалежній українській державі, всіх національних вартостей, з великою вірністю і відповідальністю збережених західньою українською діяспорою, вислідів її багаторічної патріотичної праці. Подруге, все, що стосується Карпато-Української держави, сильним струменем входить в сучасне політичне життя і залишиться актуальним весь час, поки українська держава не стане сильною і справді українською. Адже Карпатська Січ була яскравим явищем нашого соборництва: у ній „за Україну, за її волю, за честь, за славу, за народ" билися не тільки закарпатські українці, але й наддніпрянці, галичани, буковинці, кубанські козаки — всі українці без різниці віровизнань і політичних поглядів.

Отже, наш з'їзд офіційно переніс Головну управу Світового Братства з Торонто, де від 1949 року діяла ця організація, до Хусту.

Емоційною вершиною з'їзду були хвилини, коли референти Світового Братства Петро Баєр з Канади і Олександер Палаташ зі ЗСА (голова Михайло Пап через хворобу не міг приїхати на з'їзд) вручали новому голові проводу братства, депутатові Обласної Ради Михайлові Джанді святиню карпатських січовиків — синьо-жовтий прапор „Карпатської Січі", вихоплений з полум'я трагічних подій 1939 року і збережений січовиками за океаном — спочатку у Франції, відтак у Канаді.

Витворенню на з'їзді атмосфери політичного однодумства сприяли виступи Павла Дорожинського, який передав присутнім вітання від Голови Проводу ОУН Миколи Плав'юка, а також палкий виступ Олега Петрика, учасника боїв за Карпатську Україну, промови голови Всеукраїнського Братства УПА Михайла Зеленчука, колишнього сотника „Карпатської Січі" Романчука, професора Ужгородського Університету Василя Худанича, голови крайової організації Народного Руху Володимира Піпаша, письменника Юрія Керекеша, представника Европейської Спілки Українців Левка Довговича (Словаччина), заступника голови Закарпатської державної адміністрації Володимира Приходька та інших. Мав слово й автор цих рядків.

Оскільки існує прямий зв'язок, духовий і організаційний, між „Карпатською Січчю" і Українською Повстанською Армією, то наш з'їзд звернувся до Президента України Леоніда Кучми і до Верховної Ради з обґрунтованою пропозицією якнайскоріше визнати вояків УПА борцями за волю України, надати їм статус ветеранів війни і ґарантії соціяльного захисту, згідно зі законами України і її новою Конституцією.

Окреме звернення наш з'їзд надіслав на адресу мадярського уряду з вимогою офіційно засудити вторгнення мадярсько-гортистських військ в Карпатську Україну, порушити справу про кримінальну відповідальність за наслідки тодішньої мадярської аґресії, вибачитися перед народом України і знайти відповідний спосіб компенсувати заподіяні закарпатським українцям кривди. Втім, то були кривди для всієї України. Серед архівних документів, що засвідчують передвоєнне антиукраїнство Польші і Мадярщини, є фотографія: польський і мадярський офіцери обнімаються і цілуються — на щойно встановленому мадярсько-польському кордоні, через декілька днів після кривавого загарбання гортистами карпато-української землі.

З подібними заявами ми, делеґати хустського з'їзду, звернулися й до урядів Чехії, Польщі, Румунії та Росії, на руках якої — кров великого сина українського народу, Президента Карпатської України Августина Волошина. Ми вимагаємо встановити місце поховання Президента, щоб згодом перепоховати його останки у рідній землі.

З'їзд обрав діючий провід Братства „Карпатська Січ" у складі: Михайло Джанда — голова, Володимир Піпаш і Олекса Борець — заступники, Павло Дорожинський, проф. Василь Худанич, Іван Мешко Махайло Шваб, Михайло Ващишинець — члени. Почесними членами проводу Світового Братства „Карпатська Січ" обрано Михайла Папа, Юрія Гвоздулича, Теодора Сидора, Олександра Палаташа та Петра Баєра. Іншими словами, сталася віднова, відмолодження нашого Братства. Прапор і нашу справу перебрали молоді руки, і вони, на мій погляд, не менш патріотичні, не менш надійні.

Це коротке повідомлення хочу закінчити кількома правдивими реченнями з передмови професора Василя Худанича до книжки „Карпатська Січ": „ 'Карпатська Січ' — це та рана, яка ще довго болітиме закарпатським українцям. Героїзм карпатських січовиків у тому, що вони, не дивлячись на переважаючі сили противника — мадярського окупанта, першими вступили в нерівний бій проти фашизму та його різновиду — гортистського ревізіонізму. Події 15-го березня 1939 року можна вважати початком Другої світової війни, оскільки закарпатці першими дали збройний опір „непереможному походові" фашизму країнами Европи".

Великою мірою наш з'їзд був ліком на ту рану...

Олександер Палаташ

Листопадова збірка — дар українським воєнним інвалідам

Вже майже пів століття існує і працює в Америці унікальна допомогова ветеранська установа Суспільна Служба Комбатантів (ССК). Зорганізована у 1953 році з ініціятиви колишніх патріотичних ветеранів Першої і Другої світових війн, з постійним осідком у Філядельфії. Метою ССК була і є допомога потребуючим воякам нашої визвольної боротьби та їхнім вдовам і сиротам. Заснували ССК такі комбатантські організації: І-ша УД УНА, УГА, УСС, УНР та Об'єднання колишніх Вояків УПА. 16 літ пізніше, в 1969 році, приступило до ССК Товариство колишніх Вояків УПА.

За час існування ССК дотепер було зібрано від українських громадян понад мільйон долярів, котрі були розділені між потребуючими допомоги в Америці, Европі (Німеччина, Франція, Еспанія, Італія та Польща) та в країнах Латинської Америки.

Від 1991 до 1996 року в Україну як поміч потребуючим колишнім воякам та вдовам УПА і І-ої УД УНА переслано 185, 000 дол. Щорічні листопадові збірки від патріотичного українського громадянства в Америці приносили майже 30,000 дол., але останніми роками зменшились, бо ті, що жертвували, поволі переносяться в засвіти, а молодше покоління ставиться до цієї благородної справи байдуже.

Зазначуємо, що діяльність ССК є строго контрольована з однієї сторони американським Урядом, а з другої контрольними комісіями ветеранських організацій, членів ССК.

В Україні залишилось ще багато учасників нашої визвольної боротьби. Вони вже у старшому віці, немічні та ніхто не уділяє їм допомоги. Тому є обов'язком української громади в Америці помогти їм. Суспільна Служба Комбатантів в Америці звертається до української громади з проханням посилено приєднатися до цьогорічної листопадової збірки.

Ярослав Качай,
секретар ССК

Показник...

(Закінчення зі стор. 2)

тритомника і його передав до судової інстанції у Варшаві. Під кінець серпня д-р Сивіцький заперечив окремим актом всі закиди прокурора.

Об'єктивність, чесність, прозорість наукового досліду д-ра М. Сивіцького та спростування ним прокураторського закиду ще не є доказом, що наступ ворожих чинників припиниться. Вони спроможні кинути всі свої сили перед суд, щоб його виграти і завдати кривди правді. І тому українська громадськість, як в Україні, так і на поселеннях, повинна зайняти чітке становище до цієї справи. Адже розходиться, оскільки до цього дійде, про суд над людиною тільки тому, що ця людина ілюструє правду перед польським читачем і заставляє його по-зрілому, відважно і широко відкритими очима подивитись на всю історію польсько-українських взаємин.

На порозі XXI століття, коли Польща готіється увійти в европейське співтовариство, де панує повна свобода слова і критики кожної історії, ми не маємо права бути німими свідками судової наруги над людиною тільки тому, що вона критично ставиться до взаємин поляків з українцями і має відвагу про це голосно сказати. М. Сивіцький має незаперечне право критикувати своїх батьків і дідів, будь вони на самих вершинах суспільного життя, але таке саме право він має на критику чужої настанови до нас. В даному випадку Польщі.

До цієї справи повинні зайняти становище всі українські інтелектуали, науково-культурний світ і громадські організації. Всі повинні звернутися листовним шляхом до польських амбасад у своїх країнах з протестами за спроби судження в Польщі людини за її леґітимну свободу критики, за її інтелектуальну опінію. Треба вимагати від культурних і правничих аташе тих амбасад передання листів до міністерства юстиції у Варшаві. До справи д-ра М. Сивіцького треба також заанґажувати провід Польонії у ЗСА і в Канаді. За справу справедливости повинні стати всі. Це справа публічної етики й моралі.

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
нашої найдорожчої МАМИ, БАБЦІ і СЕСТРИ

бл. п.

ПАВЛИНИ ДЕРЕШ
з ЛОЗИНСЬКИХ

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в п'ятницю 1-го листопада 1996 р. о год. 7:45 ранку

в українській католицькій церкві св. Івана Хрестителя, Sanford Ave., Newark NJ.

Про молитви за спокій душі покійної просять:

донька — ЛЕСЯ ЛАСІЙ з родиною
сестри — МАРІЯ КАНЮКА з родиною
— ЕВГЕНІЯ ШПИРКА з родиною
— ЕВФРОЗИНА МАРТИНЕЦЬ з родиною.

В ЧЕТВЕРТУ НЕВИМОВНО СУМНУ І БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ
відходу у вічність мого найдорожчого і незабутнього МУЖА

бл. п.

СТЕПАНА КОСТИКА

будуть відправлені у вівторок 5-го листопада 1996 р.

Заупокійні Святі Літургії з Панахидами

в церквах:

свв. Петра і Павла — Спрінг Веллі, Н.Й.;
св. Івана Хрестителя — Гантер, Н.Й.;
Покрови Пресвятої Богородиці — Аделайда, Австралія;
Успення Пресвятої Богородиці – Чернівці, Україна.

Прошу пом'янути покійного Степана у ваших молитвах.

У глибокому смутку дружина НАДІЯ з родиною в ЗСА, Австралії й Україні.

20 років...

(Закінчення зі стор. 1)

Володимира та Маріянни Винницьких — все було немов добрим акомпаньяментом до настроїв гостей, який виказався в їхній жертвенності на будову нового приміщення для УМ, що вже розпо-чалася при 6-ій вулиці під числом 220/24. Якщо у декого були сумніви щодо сьогоднішньої жертвенности нашої громади Ню Йорку та околиці, неділя, 20-го жовтня, мусіла їх розвіяти. Бо ж коли впродовж коротких двох годин присутні зложили чи задеклярували дві цінні мистецькі картини й понад чверть мільйона долярів, точно кажучи 260,050 дол, це найкраще доказує, як добре наша спільнота розуміє потребу такої культурної станиці, в якій можна без сорому прийняти кожного чужинця і пропаґувати знання українського мистецтва у найкращій його формі.

Ця щира жертвенність, яку ми мали нагоду спостерігати на урочистому відзначенні 20-річчя УМ, ще і тим вагома, що здається немає тепер в діяспорі родини, яка б в один чи інший спосіб не спомагала фінасово своїх рідних, чи поодинокі акції в Україні. Однак незважаючи на те, для всіх українців, що живуть в Ню Йорку, чи його довкіллі стало ясним, що ми мусимо (як це назвав Іван Лучечко, голова теперішньої Управи УМ) мати найкращу візитівку свого життя в метрополії світу, а такою візитівкою є безперечно репрезентативний музей.

Коли однак дехто із жертводавців в цей день сумнівався щодо своєї фінансової підтримки розбудови УМ, то її усунув ведучий програмою О. Білоус, який зумів з гумором та легкістю заохотити до тої, свого рода „ліцитації”, яка ішла на користь музею поміж присутніми.

Розпочав О. Білоус полуденок, після молитви, що її відмовив парох української греко-католицької церкви св. Юра і ґенеральний вікарій о. Патрикій Пащак, ЧСВВ, в намíренні тих, що заслужилися своєю працею для УМ, представленням почесних гостей. Між ними, крім о. П. Пащака і о. ігумена Мавритія Попадюка, ЧСВВ були амбасадор України до ООН Анатолій Зленко з дружиною Людмилою, голова СУА Анна Кравчук, голови округ СУА, голови і представники українських кредитівок і організацій Ню Йорку та інші.

Окремо привітав зібраних гостей голова Управи УМ І. Лучечко, який підкреслив ролю УМ, як вікна української культури на широкий світ та „материнської” опіки над ним Союзу Українок Америки. Незважаючи на цю особливу опіку, УМ став, на думку І. Лучечка, всеукраїнською громадською організацією і тому він потребує беззастережно нового будинку, будова якого має ще приблизно коштувати 4 млн. дол., а досі зібрано понад 2 млн. Хоча ці суми є високі, однак всі культурні народи дбають за свої музеї. Тому голови Управи глядить оптимістично на майбутнє та при тому дякує усім тим установам та особам, як також нашій пресі, що підтримують ті самі ідеї.

Ключевими промовцями полуденка були д-р Оленка Певна, мистецтвознавець і візантіолог, що працює як науковий асистент у Метрополітальному музеї в Ню Йорку. Саме тепер вона бере участь у підготові великої виставки „Слава Візантії”, яка відкриється 11-го березня 97-го року. Про цю свою працю та про співучасть України у ній говорила вона у своєму опрацьованому взірцево слові. Вона також повідомила присутніх, що в останніх днях представники України, в особах заступника міністра культури і мистецтва Леоніда Новохатька і заступника голови Державного комітету України у справах містобудівництва та архітектури Олександра Горбатовського підписали на офіційній церемонії в Метрополітальному музеї договір про позичення Україною 30 праць з музеїв Києва, Львова і Херсону на цю виїмкову виставку, в якій бере участь 25 країн із 119 ведучих світових установ.

Д-р Віктор Китастий виступив замість перешкодженого амбасадора ЗСА в Україні Вілліяма Ґрін-Міллера, читаючи від нього привітання УМ в його 20-річчя. Д-р В. Китастий від 1992 року виконує в Києві обов'язки директора Американського Дому, аґенції Інформаційної служби ЗСА і є радником інформаційної мережі в Консультативній раді парляменту України. Він розповів про зв'язки з українськими музеями, які його установа та він плекають, і вказав на труднощі, які мають ці музеї у своїй праці, як брак відповідного приміщення, крадежі, брак відповідного освітлення та огрівання, хоча в українських музеях знаходяться безцінні шедеври мистецтва. Тому саме плянується в АДомі з'їзд представників музеїв, щоб наладнати зв'язки та допомогти у їхній праці. Він бачить у цьому важливу ролю УМ в Ню Йорку, як головного осередка співпраці.

Урочисте святкування двадцятиліття Українського Музею (зліва): архітект, Юрій Савицький; директор УМ Марія Шуст; директор Американського Дому в Києві д-р Віктор Китастий, репрезентував амбасадора Вілліяма Ґрін-Міллера; Ярослава Лучечко; голова Управи УМ Іван Лучечко; голова Союзу Українок Америки Анна Кравчук; англомовний секретар при Управі УМ Віра Скоп.

Як читаємо в програмі святкувань, що і підкреслювали промовці, УМ має за собою 20 років кропіткої праці, в якій змістилося вже понад 50 професійних виставок, поруч із різноманітною освітньою програмою і ряду сумлінно опрацьованих каталогів. Взірцева виставка історії української діяспори, яка була показана в Україні, викликала не лише цікавість, але і признання мистецьких кіл України. Їхні теплі слова-побажання, що наспіли на святкування 20-річчя найкраще на це вказують. Тут треба згадати привітання від усіх трьох мистецьких установ Львова за підписами директорів, директора музею в Коломиї, працівників музею в Тернополі, Державного Музею Українського Народного Декоративного Мистецтва та Державного Музею Літератури України.

На святкування 20-річчя УМ надійшла також телеграма з побажаннями від Президента ЗСА Билла Клінтона, в якій він підкреслює, що УМ дає можливість усім американцям вивчати нашу культуру та спадщину. Свої щирі привіти переслали Владика УКЦ Василь Лостен і Митрополит УГЦ Стефан Сулик.

Влучним закінченням урочистостей була мистецька програма із творів М. Скорика у виконанні композитора та В. і М. Винницьких, що її публіка прийняла теплими і гучними оплесками. Подякою голови організаційного комітету святкування Тетяни Тершаковець закінчився полуденок, якого спонзорами були Марія і Юліян Бачинські, Марія і Роман Гавриляки, Оксана Гаврищак-Рак та Ірина і Богдан Чайківські.

Важко було у двох годинах зробити перелік праці УМ та ще й пляни на майбутнє, але зібрати у двох годинах чверть мільйона долярів — це виїмковий успіх, з яким можна організаторів щиро привітати.

Привітали...

(Закінчення зі стор. 1)

опери поставили пам'ятник не Пушкінові, а Миколі Лисенкові.

Згодом він закінчив філософічний факультет Київського університету. Вперше загроза арешту над ним зависла у 1964 –65 роках, а в 1972 році його таки заарештували. Є. Пронюк спільно з Іваном Світличним випускали самвидавом „Неповні тези” у 1964 році, де обговорювали стан і завдання українського визвольного руху. Все це перешкодило йому захистити кандидатську дисертацію в Інституті Філософії, де він працював, і тоді він ледь не потрапив за ґрати.

Після арешту Вячеслава Чорновола, Івана Світличного, Івана Дзюби і Василя Стуса, Є. Пронюк та Василь Лісовий вирішили продовжувати випуск „Українського Вісника” і 6-го липня 1972 року їх також заарештували й засудили обох до 7 років концтаборів і 5 років заслання.

По звільненні Є. Пронюк завжди був і є активним у політичному і громадському житті, працював депутатом Київської Міської Ради, тепер він депутат Верховної Ради України і голова Українського Товариства Політичних В'язнів і Репресованих.

І навіть своє 60-річчя він відзначив, обговорюючи з колеґами і друзями загальнонародні проблеми. Вітаючи його, Василь Лісовий, Микола Руденко та інші політв'язні колишніх совєтських тюрем особливо підкреслили активність, стійкість і працьовитість Є. Пронюка, його великий патріотизм. А сам ювілят зазначив, що коли б на цьому вечорі не було мови про загальноукраїнські справи, то такий вечір йому не потрібний.

Американсько-китайські...

(Закінчення зі стор. 1)

риканські закони експортної контролі. Дослідження цієї справи викликало гострі дискусії на тему того, як реаґувати на чим раз голосніші вимоги Китаю про постачання йому технології, у деяких випадках придатної до продукції військового обладнання, в заміну за контракти вартости більйонів долярів.

Саме так трапилось у випадку згаданого контракту, коли окреме замовлення на 5 млн. дол. технічних інструментів придатних для спорудження всього, почавши від бом-бардувальників аж до ракет включно. Китайці сказали, що інструменти були конечними для конструкції тих 20 законтрактованих літаків у Пекіні. Одначе такої фабрики в Пекініне було, а інструменти чомусь опинилися у фабриці продукції військового обладнання.

МекДоннелл Даґлас твердить, що про це довідались щойно у 1995 році та відразу повідомили про це відповідні чинники. Одначе Уряд твердить, що, згідно з дослідами, деякі урядовці згаданої літакобудівельної фірми знали про це раніше.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

ГРОМАДСЬКІ ІМПРЕЗИ

Редакційні вістки про громадські імпрези будуть поміщені у „Свободі“ **тільки після появи платних оголошень** у щоденнику або „Українському Тижневику“.

Редакція „Свободи“

ПОВІДОМЛЕННЯ
для членів 390-го Відділу

З днем 1-го листопада 1996 року 390-ий Відділ злучиться з Відділом 254-им, якого секретарем є:

ВАСИЛЬ РОМАНИШИН

Просимо членів 390-го Відділу звертатися у всіх справах плачення вкладок та забезпечення до секретаря 254-го Відділу на адресу:

Mr. Basil Romanyshyn
117 Fairway Drive
New Britain, CT 06053
(860) 229-7843